

MEĐUNARODNI SUD ZA KRIVIČNO GONJENJE OSOBA
ODGOVORNIH ZA TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG PRAVA
NA TERITORIJI BIVŠE JUGOSLAVIJE OD 1991.

IZJAVA SVJEDOKA

PODACI O SVJEDOKU:

Ime i prezime: Osman HALILOVIĆ

Nadimak/pseudonim:

Rođen: 11. aprila 1960. Pol: muško

Nacionalnost: bosanska Vjeroispovijest: muslimanska

Zanimanje: pripadnik Armije BiH Prethodno: humanitarni radnik

Jezik/jezici koje govori: bosanski

Jezik/jezici koje piše (ako se razlikuje od navedenih): bosanski

Datum(i) razgovora: 14, 15 i 16. augusta 1995.

Razgovor(e) vodili: Susan M. Castro

Prevodilac: Adisa Karamuratović

Jezici korišteni u toku razgovora: bosanski

Imena ostalih osoba prisutnih tokom razgovora:

Potpis/paraf: /potpisano/

00818528

IZJAVA SVJEDOKA

Prije uspostave UNPROFOR-ove baze u Potočarima, služio sam u Armiji BiH u Srebrenici. Ranjen sam, pa sam iz medicinskih razloga otpušten iz armije. Prije pada Srebrenice bio sam predstavnik svoga sela Sućeske za skupljanje humanitarne pomoći.

Dana 11. jula, kada je javljeno da je Srebrenica pala, bio sam u Sućeski. Ne znam odakle je došla ta informacija, ali ljudi su se uspaničili. Svim vojnim obveznicima i drugima koji su mogli na nogama izići iz sela naređeno je da idu u Šušnjare. Žene su trebale ići u Potočare. Mislim da je naređenje stiglo od zapovjedništva bosanske Vlade (BiH) u Srebrenici. Išli smo mi zajedno, mušjraci i žene, dok nismo stigli do sela Lehovići gdje smo se odvojili.

Muškarci su nastavili hodati prema Šušnjarima. U Šušnjare su došli i ljudi iz drugih sela. Odlučeno je će se svi ljudi kretati u koloni, s obzirom da smo sumnjali da su šume minirane. Procjenjuje se da se tamo okupilo oko 15 000 muškaraca s područja Srebrenice. Mislim da je ova procjena napravljena na temelju već postojećih pokazatelja o broju muškaraca na tom području. Za 13 000 muškaraca se znalo da su u dobi vojnih obaveznika, dok su preostale 2 000 bili stariji muškarci i dječaci. Za ovaj podatak od 15 000 muškaraca čuo sam od opštinskih vlasti, ali ne vjerujem da je itko brojao ljude prije našeg odlaska. Razgovarao sam s nekim mjesnim vojnim vođama iz drugih sela i oni su mi rekli da nitko nije ostao u selima. Izbrojao sam 57 muškaraca iz mog sela (Sućeska). Oko 1/3 kolone bila je naoružana puškama. Bili su to uglavnom ljudi na čelu kolone.

Kolona je morala preći oko 70 kilometara prije da bi stigla do slobodne teritorije. Počeo sam hodati iz Šušnjara oko 01:30 sati 12. jula. Oni na čelu kolone počeli su hodati još prije toga. Ja sam bio u prednjem dijelu srednjeg dijela kolone. Kolona je bila duga oko 10 kilometara. U koloni je bio manji broj mladih žena, uglavnom neudatih. Mislim da su te mlade žene ostale uz svoje momke. Na mapi sam otprilike označio položaj staze koju smo utrli prolazeći kroz šumu.

Iz Šušnajra smo prešli liniju sukoba bosanskih Srba i Armije BIH u okolini Jaglića. Čim smo ušli na srpsku teritoriju, negdje oko 04:30 ili 05:00 sati, 12. jula, počelo je granatiranje. Puzali smo uz srpske rovove kad je na nas otvorena vatra. Pošto smo bili na srpskoj teritoriji, zaključio sam da nas granatiraju bosanski Srbi. Mislim da su nas granatirali pokušavajući da presijeku kolonu. Granatiranje je trajalo oko 15 minuta, a zatim bi nakratko prestalo, pa bi opet počelo. Otvarana je vatra na različite dijelove kolone. Kolona je morala zastati u toku granatiranja. Čuo sam da je usljed granatiranja bilo puno ranjenih i ubijenih, ali to nisam osobno vidio.

Nastavili smo hodati dok nismo stigli u jednu šumu blizu sela Šiljkovići između 15:00 i 15:30 sati, 12. jula. Granatiranje se nastavilo u mahovima cijelo to vrijeme. Kolona se razbila u grupe. Svi su tražili susjede i prijatelje, tako da nisam brojao ljude oko sebe. Odvojio sam se od brata i otada ga nisam vidio. Čuo sam da je 30 ljudi ubijeno i da su ostali u dolini pokraj rijeke, te da je 42 ranjeno i odneseno u šumu. Vidio sam kako se odnose ranjeni, kako ih polažu jednog uz drugog i broje. Većina ih je bila

00818529

pogođena krhotinama granata u glavu i noge. Nekolicina je izgledala kao da je ustrijeljena.

Dogovorili smo se da formiramo novu kolonu zajedno sa ranjenima na čelu. Kolona je počela da se kreće. Uskoro se smrklo, a zatim je počelo snažno granatiranje od čega se kolona pokrenula. U početku se začula sporadična pucnjava. Vidio sam da ljudi pokrivaju oči i brišu ih maramicama. Govorili su da ih peku oči. I mene su takođe počele da peku oči. Čuo sam ljude da govore kako je bačen "otrov" (mislim da su mislili na suzavac ili neki drugi kemijski plin). Odmah nakon toga počelo je teško granatiranje. Htjeli smo da krenemo, ali je svih uhvatila panika, a neki su ležali i na zemlji. Na početku granatiranja, čuo sam glasnu eksploziju. Neki su mi rekli da je raketa pogodila drvo. Teško granatiranje se nastavilo i trajalo otprilike sat vremena. Prepoznao sam zvuk protivavionske vatre i haubica. Čuo sam slične zvuke tokom posljednje tri godine borbi oko Srebrenice.

U granatiranju su ubijeni i ranjeni mnogi ljudi. Kad sam stigao u Tuzlu, čuo sam da je devet preživjelih bilo iz Sučeske. Nisam jasno mogao da im vidim rane, ali neki su izgledali kao da su bili ustrijeljeni, dok su drugi imali rane od krhotina. Vidio sam otprilike između 30 i 40 tijela i ne znam šta se dogodilo sa onima ranjenim za vrijeme prvog napada na našu kolonu. Čuo sam kako ljudi vrište da su četnici među nama i da bacaju ručne granate. Ljudi su vrištali pokušavajući da zaklone svoje najbliže. Vikali su četnicima da obustave paljbu i počnu pregovarati s nama. Moj rođak, Hamed Halilović, bio je ranjen u glavu.

Dotad su se svi raspršili i nitko nije vodio kolonu. Ljudi su se dohvatili svojih najbližih i uputili se u raznim pravcima. Uzeo sam svog rođaka i krenuo prema mjestu gdje je bila odvedena prva grupa ranjenika. Bilo ih je oko 100, računajući i mene.

Zaputili smo se dolje prema jednoj dolini blizu rijeke i zatim uz neko brdo. Vidio sam spaljene kuće za koje su mi drugi oko mene rekli da se radi o muslimanskom selu Lolići. Granatiranje i pucnjava su ponovno počeli i mi smo se vratili natrag do rijeke. Prošli smo mnogim malim putovima, ali nismo znali gdje se u tom trenutku nalazimo. Pokušavali smo ići raznim putovima, ali smo nailazili na zasjede. Čuo sam da su mnogi ljudi ubijeni na području rijeke, ali to osobno nisam vidio. Na tom području se nastavilo sa zasjedama tokom cijele večeri i jutra 13. jula.

Ujutro smo ponovno pokušali da napustimo to područje. Činilo se da se Srbi približavaju sve bliže, jer se granatiranje koncentriralo na sve manji i manji prostor. Čuo sam jedan glas kako megafonom saopštava da smo u okruženju. "Proteklu noć smo već poubijali dosta vaših u dolini. Ne možete pobjeći. Jedini put koji je preostao bila je asfaltna cesta prema Kravici." Glas je nastavljao: "Jedan po jedan s podignutim rukama. Bit ćete razmijenjeni kao zatvorenici i sa vama će se postupati prema Ženevskim konvencijama. Nitko neće biti povrijeđen." Dali su nam ultimatum koliko dugo možemo ostati u šumi. Glas je nastavio - "ako se ne pojavite, otvorit ćemo vatru iz svih raspoloživih oružja i baciti 'otrove' (koliko sam shvatio radilo se o suzavcu). "Imate sat vremena." Došlo je do sporadične pucnjave, a zatim je otprilike dvadesetak minuta kasnije rečeno da imamo pola sata i da oni počinju s odbrojanjem.

Ljudi su se uspaničili jer nije bilo izlaza. Mnogi su u tom trenutku počinili samoubojstvo, jer nisu vjerovali Srbima. Vidio sam da se najmanje dvadeset ljudi

ubilo. Dvojica braće koju nisam poznao zagrlili su jedan drugog i poljubili se. Teška su se srca odvojili jedan od drugog. Plakali su, jaukali i tresli se dok su se udaljavali jedan od drugog. Odvojili su se na nekih pet metara jedan od drugog. Jedan je brat bio naoružan automatskom, a drugi poluautomatskom puškom. Uperili su puške jedan drugome u glavu i pucali. Obojica su pali na zemlju. Neki su bacali ručne granate. Jedna grupa od četiri-pet ljudi se uhvatila za ruke i među sobom aktivirala bombu. Posvuda je bilo mnogo tijela i krvi, tako da je na svakih pet metara bilo po jedno tijelo. Bilo je vrlo vruće i muhe su se skupljale po tijelima. Užasno je zaudaralo. Više nisam moga da gledam u tijela. Vidio sam sveukupno 40 tijela neposredno na mjestu gdje sam se nalazio. Moj rođak i ja uzeli smo vode iz rijeke i nastavili put.

Glas iz megafona rekao je: "Pokupite svoje ranjene, biće im ukazana pomoć. Formirajte kolonu i počnite odmah da silazite. Ovo vam je posljednje upozorenje." Ne bih znao reći odakle je osoba sa megafonom zvala. A zatim su ispaljeni trombloni. Moj rođak je otišao ispred mene. To je bio posljednji put da sam ga vidio. Nikad nisam vidio nijednog od drugih ranjenika koje su prije zasjede odnijeli nizbrdo.

Zatim sam nastavio prema asfaltnoj cesti s grupom od otprilike 250 do 300 ljudi. Na asfaltnoj cesti sam prepoznao lokaciju na kojoj smo se našli; bilo je to između Kravice i Sandića. Vidio sam jednu grupu od oko sedam, osam vojnika naoružanih automatskim puškama. Uz cestu je bilo manjih grupa vojnika od po dvojica, trojica koji su čekali na ostatak kolone. Nosili su svijetlozelene maskirne uniforme. Nisam imao vremena da im pobliže osmotrim uniforme. Prva grupa vojnika činila se starijom i predstavili su se kao civilna policija. Pretražili su nas i naredili nam da predamo novac, zlatninu i oružje. Rekli su nam da će nas dalje tom cestom odvesti vojna policija. Naredili su nam da se zaputimo pješke cestom s rukama iznad glave. Upozorili su nas da će vojna policija biti agresivnija i da neće tolerisati ako budemo spuštali ruke.

Nastavio sam hodati jedno kilometar niz cestu prema Konjević Polju. Stigao sam do grupe vojnika u tamnozelenim maskirnim uniformama. Nisu se predstavili, ali sam pretpostavio da se radi o vojnoj policiji. Počeli su da psuju, da vrijeđaju i da nam prijete. Naredili su nam da nosimo naše ranjene. Ja i oni oko mene pokupili smo ranjene i nosili ih. Procjenjujem da je bilo negdje oko deset do petnaest ranjenih preda mnom, ali nisam vidio koliko ih je bilo na začelju. Dok smo hodali, vidio sam crni Peugeot kako ide cestom gore dolje. Unutra je bio čovjek sa crnim brkovima u crnom odijelu. Dok je auto prolazio vojnici su vikali - "Diži ruke, komandant prolazi."

Iz pravca Konjević Polja vidio sam da nam ususret dolazi UNPROFOR-ov oklopni transporter. Izbacili su dvije litre vode za našu grupu, okrenuli se i otišli natrag prema Konjević Polju. Vidio sam otprilike četiri ili pet vojnika obučenih u UNPROFOR-ove uniforme sa svijetloplavim šljemovima. Prepoznao sam da je maskirni dezen na uniformama sličan onom kojeg sam vidio kod holandskih pripadnika UNPROFOR-a u Srebrenici. Mislim da su Srbi taj oklopni transporter uzeli od UNPROFOR-a. Vojnici nam se nisu obraćali. Da se doista radilo o pripadnicima UNPROFOR-a, Srbi im ne bi dozvolili da nam se približe. Čuo sam da su Srbi zaplijenili oklopne transportere na UN-ovom kontrolnom punktu u Kiprovoj i Jadru i odvezli ih prema Milićima.

00818531

Odnijeli smo ranjene u Konjević Polje i ostavili ih ispred jedne zgrade. Zgrada je bila u izgradnji i nije bila završena. Mislim da je građena kao mjesto za šoping. Zgrada se nalazila na desnoj strani ceste u pravcu Zvornika. Srbi su rekli da će ranjenima biti pružena medicinska njega. Nije mi poznato što se dogodilo s ranjenicima.

Oni koji nisu bili ranjeni ukrcani su na kamione s prikolicama nosivosti otprilike 20 tona. Na kamionima su bile cerade, ali ne bih sa sigurnošću znao reći koje boje. Oko 100 muškaraca ukrcano je na jedan kamion. Odvezli su nas na igralište neposredno ispred sela Kasaba. Igralište je zapravo bila travnata površina koja je prije rata korištena kao fudbalski stadion. Na obje strane terena su inače bili golovi, ali ne sjećam se da su bili tamo i tog dana. Vidio sam pet ili šest kamiona u grupi s kojom sam stigao. Drugi ljudi su već bili tamo. Sve skupa procjenjujem da je na fudbalskom stadionu bilo okupljeno oko 2 000 ljudi. Mnoge od tih ljudi sam prepoznao iz Srebrenice. Naoružani srpski vojnici su nam naredili da ostavimo torbe s hranom i odjećom ispred fudbalskog stadiona, blizu kamiona i asfaltne ceste.

Sjedio sam s ostalim zarobljenicima nekih 20-tak minuta, a onda sam ugledao Ratka Mladića kako izlazi iz oklopnog transportera. Bio je 13. juli, između 14:00 i 14:30 sati. Smjesta sam prepoznao Mladića, budući da sam ga vidio puno puta na televiziji. Oklopní transporter bio je na nekih 100 metara od mjesta na kojemu sam sjedio i sve što sam mogao vidjeti bilo je da je obojan u maslinasto sivu boju. Mladić je nosio maskirnu uniformu. On je visok, debeo i ima smeđkastu kosu. Sjedio sam nekih 40 do 50 metara od Mladića. Mladić je stajao na bini podignutoj na fudbalskom igralištu.

Mladić je najprije upitao - "Poznajete li me?" Neki su odgovorili potvrdno, a neki su šutjeli. Rekao je: "Ja sam general Ratko Mladić. Kamo idete i šta je vaš cilj? Gdje vam je država? Gdje su Alija Izetbegović i Silajdžić? Gdje su vam zapovjednici, Naser i Zulfo Tursunović? Nemate vi ovdje svoje države, već morate da idete i da je tražite. Poslali ste žene da ih zaštiti UNPROFOR dok vi ubijate naše vojnike. Niko neće proći jer smo ispleli mrežu od naših vojnika. Oni su blizu jedan drugoga i imaju pse. Ne morate se brinuti. Bićete razmijenjeni i priključiti se svojim porodicama u Tuzli. Sad će vas odvesti kamionima u Bratunac i Kravicu gdje ćete prenoćiti i dobiti hrane."

Na odlasku su ljudi zatražili da im vrate torbe. Jedan vojnik je odgovorio: "To vam više neće trebati."

Počeli su da nas krcaju na kamione i odvoze u pravcu Kravice. Ponovo sam vidio pet ili šest kamiona. Ljudi nam mom kamionu su izbrojali da nas je 119. Kad smo stigli u Konjević Polje, vidio sam da smo okrenuli u pravcu Kravice. Stigli smo predveče oko 17:00 ili 17:30 sati, 13. jula. Srbi su nam rekli da smo u Kravici. Dobro sam poznao Kravicu. Kamion u kojemu sam bio parkirao se na cesti ispred jedne samoposluge. Dva kamiona parkirala su se iza kamiona u kojemu sam bio, a jedan ili dva ispred. Srbi su pitali ko je učestvovao u preuzimanju vlasti u Kravici kad je pala pod kontrolu BiH.

Noću i u jutarnjim satima 13. i 14. jula, cerade su ostale na kamionima. Sjedio sam u zadnjoj četvrtini, prema kraju kamiona. Nismo mogli da silazimo sa kamiona, a nismo imali ni hrane, ni vode. Ljudi su počeli da padaju u nesvijest i da zapomažu tražeći vode, ali im je rečeno da se utišaju. Vojnici su tražili ljude iz pojedinih sela, poput

00818532

Glogova, Osmače, Kamenice i Zedenskog. Ukoliko bi se neko javio, tu osobu bi skinuli s kamiona i odmah zatim bi se začuo rafal. Čuo sam zapomaganja i rafale ispred i iza mog kamiona.

Petorica ljudi koje nisam poznao skinuti su sa mog kamiona. Odmah zatim začuo sam rafal, ali nisam vidio da su ubijeni. Vidio sam kako, u blizini zadnjeg dijela kamiona u kojem sam se nalazio, tuku i pucaju, ili samo pucaju u otprilike desetoricu drugih ljudi koje nisam poznao. Zvučalo je kao da su ti ljudi došli s drugih kamiona. Odvodili bi ih do stražnje strane mog kamiona. Pošto je cerada bila malo dignuta na stražnjem dijelu kamiona mogao sam da vidim napolje. Neke od tih ljudi su udarali nogama i gazili po njima. Vojnici su ih tukli šakama. Podigli bi čovjeka i ponovno ga udarali. Batinanje je bilo popraćeno rafalima iz vatrenog oružja. Druge ljude su jednostavno odvodili do stražnjeg dijela mog kamiona i naprosto pucali u njih. Iako mi nije poznato tko je pucao, vidio sam nekih desetak vojnika u blizini stražnjeg dijela mog kamiona. Prepoznao sam jednog od njih kao Milana Grujičića iz sela Orahovica. Zajedno smo išli u školu. Bio je visok i mišićav. Imao je kratku plavu kosu i nije imao ni brade, ni brkova.

Dana 14. jula, između 12:00 i 13:00 sati, srpski su vojnici rekli nešto u stilu da će nas odvesti Fikretu Abdiću u Krajinu, da bi zatim kazali da će nas odvesti u logor Batković. Prije pokreta dali su nam nešto vode. Rekli su nam da spustimo glave i zaprijetili da će nas ustrijeliti ako podignemo glave.

Kamion je krenuo. Čuo sam da su krenuli i kamioni oko mog kamiona. Cerada na kamionu je na stražnjem dijelu malo podignuta. Vidio sam da nas je na nekih desetak metara slijedio sličan kamion s prikolicom. Na prednjim sjedalima su bili vozač i dvojica vojnika. Jedan od vojnika je izbacio cijev svog naoružanja kroz prozor, dok je drugi bio nagnut kroz prozor oružja uperenog u nas. Mislim da se kamion kretao u pravcu Zvornika. Poznao sam tu cestu vrlo dobro.

U Zvornik smo stigli 14. jula oko 18:00 sati. Žene i djeca su bacali kamenje na kamione. Vikali su na nas, ali ja nisam slušao. Prošli smo Karakaj i tvornicu glinice. Područje do Karakaja sam vrlo dobro znao. Nisam poznao ceste iza Karakaja, ali mislim da su vodile u pravcu Bijeljine. Nakon neduge vožnje skrenuli smo lijevo na asfaltnu cestu i malo zatim zaustavili se kod škole. Rekao bih da smo se vozili nekih deset do petnaest minuta nakon što smo prošli Karakaj.

Kad sam silazio s kamiona vidio sam još četiri kamiona. Moguće da ih je bilo i više, ali nisam mogao vidjeti dalje od ta četiri koja sam izbrojio. Pokraj škole je bila još jedna zgrada koja je izgledala poput radionice. Nisam mogao ustanoviti jesu li zgrade povezane. Mislim da su na ulazu u radionicu bila metalna šiber vrata. Moguće je da sam vidio automobil unutra, međutim prebrzo sam trčao da bih pobliže zagledao. Napravio sam skicu škole.

Srpski vojnici vikali su nam da trčimo s rukama iznad glave od kamiona do škole. Usput su nas udarali kundacima i drvenim palicama. Dok smo trčali morali smo da vičemo nešto poput: "Živjela Srbija!" i "Srebrenica je srpska!"

Otrčali smo u učionicu na spratu. Na spratu je bilo pet ili šest učionica, a moja je soba bila u sredini, vjerovatno broj 3. Kad sam došao u sobu, vidio sam dvojicu ljudi čija

00818533

su lica i odjeća bili krvavi. Činilo se kao da su tučeni. Na zidu je bila školska ploča, međutim nije bilo klupa u sobi. Zbog ploča sam zaključio da se nalazimo u školi.

Jedan vojnik nam je naprije zaprijetio da će nas ustrijeliti ako se približimo prozoru ili pokušamo da ga otvorimo. Takođe su nam rekli da budemo tihi jer će nas u protivnom ubiti. U jednom trenutku ljudi u mojoj sobi začuli su spolja hitac i jauke. Jedan zatvorenik se podigao i prišao prozoru da baci pogled napolje. Netko ga je spolja pogodio hicem u grudi. Nisam vidio tko je ispalio ovaj hitac.

Ljudi su počeli da padaju u nesvijest jer je u sobi bilo toliko vruće, a nismo mogli da otvorimo prozor. Neki su ljudi bili do te mjere žedni da su mokrili u dlanove i pili mokraću. Napolju je počelo da se smrkava i vojnici su se na kraju pojavili i upalili svjetlo.

Jedan vojnik je došao i rekao nam da pripremimo novac, zlatninu i lične karte koje ćemo da predamo. U tom trenutku većina nas je imala još samo lične karte uza se. Ubrzo su došla i dvojica muškraca u civilnoj odjeći i zatražili iste stvari. Prepoznao sam te ljude kao zatvorenike, ali im ne znam imena. Jedan je kazao da je dobio svega 1 300 DEM, i vojnici su kazali da moraju da sakupe više, inače će nas pobiti. Mislim da je između 250 i 300 DEM bilo skupljeno u mojoj sobi.

Sjedio sam do vrata i čuo rafale pušćane vatre, kao i neki zvuk poput udaraca koji je u sobu dopirao iz hodnika.

U jednom trenutku je Salih Mehmedović otišao do vrata i zatražio vode. Nije je dobio. Nakon nekog vremena ustao je i opet otišao do vrata da traži vode. Tad je izveden van iz prostorije i odmah zatim začuo se rafal pušćane vatre. Nikad više nisam vidio Saliha.

Nakon nekog vremena došli su vojnici i otvorili prozor. Osjetio sam da mi je muka i približio se prozoru. Ne znam jesam li zaspao ili sam se onesvijestio. Kad sam se probudio, odnosno kad sam došao svijesti, vidio sam da je u sobi samo oko deset do petnaest ljudi. Primijetio sam da su pločice na podu mokre i pretpostavio sam da su ljudi mokrili po podu. Vidio sam četiri čovjeka koji su bili bez svijesti ili su spavali u kutu. Neki glas je rekao: "Još dvojica, izlazi napolje!" Moj prijatelj Kadrija Bećirević i ja smo izašli.

Na hodniku sam vidio četiri-pet vojnika. Činilo se da je jednom oko 50 godina, Vidio sam da je bilo dosta krvi na podu ispred učionice. Jedan nam je vojnik naredio da skinemo košulje i cipele, te da ispraznimo džepove. Dozvoljeno mi je da zadržim potkošulju. Stajao sam leđima okrenut učionici kada mi je 50-godišnji vojnik konopcem zavezao ruke. Pitao me odakle sam i odgovorio sam da sam iz Srebrenice. Rekao je: "Majku vam jebem, svi ste iz Srebrenice. Niko nije iz Kamenice." Udario me rukom po licu i gurnuo me u susjednu učionicu. U toj prostoriji je bilo mračno, tako da nisam mogao da vidim koliko je ljudi bilo unutra. Naređeno nam je da sjednemo, ali to je bilo teško jer je učionica bila napučena, a ruke su nam bile vezane. Većina ljudi morala je da se nasloni jedan na drugog kako bi mogli da sjede.

Nekih 20-tak minuta kasnije jedan glas je rekao nešto poput: "Petorica, napolje!" Vojnici su vikali na nas da trčimo niz stepenice i van zgrade prema kamionima. Glas

00818534

je nastavio da proziva sljedeću grupu između pet, deset ljudi. Dok smo trčali niz stepenice i hodnik u prizemlju, vidio sam nekih 20-tak tijela. Neka tijela bila su na odmorištu stepenica, a neka u hodniku. Budući da sam trčao, nisam ih zagledao. Vojnici su nas takođe udarali dok smo trčali. Većina tijela bila je po grudima oblivena krvlju, pa sam pretpostavio da su bili ustrijeljeni.

Morali smo da istrčimo iz zgrade i popnemo se na kamion koji je stražnjom stranom bio okrenut prema ulazu. Stražnji dio kamiona bio je otvoren i gledao je prema stepenicama. Ako bi neko pao s kamiona pokušavajući da se popne, tukli bi ga.

Kad se kamion napunio, naredeno je da se ubace još 40-orica, a zatim još 20-orica. U kamionu više nije bilo mjesta i morali smo da se stisnemo jedni do drugih da bi svi mogli stati. Ja sam stajao negdje na sredini kamiona. Vojnici su zatvorili stražnji dio kamiona i naredili nam da posjedamo. Nismo mogli normalno da sjedimo sa zavezanim rukama, a i kamion je bio prekrčan. Neki su popadali i počeli da jauču. A onda su nam ispalili rafal po nogama. Nisam vidio tko je ispalio hica, niti iz kojeg su pravca hici ispaljeni. Neki su ljudi, poput mog prijatelja Kadrije, bili ranjeni. Ranjeni su jaukali. Ljudi na kamionu nisu ni riječ prozborili.

Negdje između 23:00 i 24:00 sata, kamion je krenuo i prošao malu udaljenost uz asfaltnu cestu. Mislim da smo skrenuli desno na šljunčanu cestu i da smo se vozili nekih dva ili tri kilometra. Mislim da se radilo o šljunčanoj cesti, jer je cesta bila džombasta. Mislim da dio cesta kojim smo išli nije pripadao istoj cesti kojom smo došli. Vožnja po asfaltu nije bila toliko duga.

Kad se kamion zaustavio, jedan glas je naredio: "Petorica, napolje!" Ubrzo nakon što su petorica izašla začuo sam rafal. Znao sam da će nas ubiti. Samo sam čuo ječanje onih pogodenih u školi. Ostali su šutjeli. Dok smo sjedili u kamionu, oni su nastavili izvoditi ljude u grupama po pet, i svaki put bi uslijedio rafal nakon što bi ih izveli. Čuo sam vojnike napolju kako se deru, proklinju i viču, ali nisam mogao razaznati što govore.

Kad je na mene došao red, Kadrija i ja s još trojicom sišli smo s kamiona. U blizini kamiona vidio sam na šljunčanom dijelu otprilike desetoricu vojnika, ali ne znam tko je gdje stajao. Dva velika svjetla osvjetljavala su šljunčani predio. Vojnik nam je rekao da pođemo naprijed nekih deset metara i da padnemo na zemlju. Ne sjećam se tačno šta su rekli, ali znam da su psovali. Vidio sam pred sobom tijela koja su ležala u redovima. Ljudi u mojoj grupi nisu razgovarali. Znojio sam se i bila mi je muka. Mislio sam na svoju djecu i želio sam da se oslobodim bola. Kad je moja grupa došla do određenog mjesta popadali smo na zemlju. Mislim da sam bio na začelju grupe. Čim smo počeli da padamo, oni su počeli da pucaju. Pokušao sam da padnem odmah do tijela koje je već bilo na zemlji kako bih se zaštitio. Osjetio sam miris gorećeg baruta i čuo kako kamenje frca oko mene. Komadi šljunka udarali su mi o noge. Onda sam osjetio kako mi nešto gori na tjemenu i nešto vruće kako mi obliva lice. Nisam mogao da reagujem jer su mi ruke bile vezane.

Dok smo bili na zemlji vojnici su nastavljali da pucaju. Nisam mogao da ustanovim koliko je vojnika pucalo na moju grupu. Kad je pucnjava prestala, čuo sam naredenje da se izvedu još petorica ljudi.

00818535

To se nastavilo svu noć, ali nisam siguran koliko dugo. Za to vrijeme samo sam čuo snažan zvuk pucnjave. Nisam čuo da je itko drugi od ljudi puštao ikakve zvukove. Zatim sam čuo naređenje da svaki vojnik provjeri po red tijela da vidi nema li preživjelih, te da ukoliko ima preživjelih da ispale u njih hitac ili dva. Jedan je došao blizu mene i rekao: "Simo, dođi ovamo i pogledaj ovoga. Sami kostur. Da ga vidim po danu prepao bih se." Drugi glas je odgovorio: "Jebi mu mater, dolazi ovamo. Više ga nikad nećeš vidjeti."

Pomakao sam se bliže tijelu koje je ležalo do mene, prestao sam da dišem i ostao nepokretan. Čovjek je došao do mene, šutnuo me nogom u glavu i rekao: "Ovaj je mrtav."

Izgubio sam svijest, ili sam zaspao. Kad sam se probudio bilo je tiho. Na meni su bili dva ili tri čovjeka. Mislim da su pokušavali da otpužu preko mene ili da se sklone ispod mene kako bi se zaštitili. Ne sjećam se da su ljudi koje su ustrijelili poslije mene pali na mene. Čuo sam uzdahe i krkljanje drugih ljudi. Pokušavao sam da oslobodim ruke i podigao sam glavu. Zatim sam začuo glas, nešto poput: "Živ sam, budimo tihi neko vrijeme, jer bi nas mogli ubiti." U tom sam trenutku osjetio hrabrost shvativši da je još netko živ. Zamolio sam ga da pride bliže kako bismo mogli odvezati jedan drugoga. Bio je jedno tri ili četiri reda iza mene i vidio sam kako puže preko tijela da dođe do mene.

Pokušao je da zubima prekine konopac, ali nije uspio. Ja sam svojim zubima prekinuo njegov konopac kako bih mu oslobodio ruke da me odveže. Ponovo je pokušao da odveže moj konopac, međutim u tom smo trenutku začuli automobil kako se približava. Zamolio sam ga da mi pomogne da ustanem kako bismo otrčali prema rijeci. Pomogao mi je da ustanem i počeli smo da gazimo preko mnogih tijela kako bismo stigli do betonskog kanala. Napravio sam crtež ovog područja sa više detalja.

Kanal je bio oko da i po do tri metra širok. U njemu nije bilo vode. Između betona izrasla je visoka trava. Čovjek je uspio da prekine konop i odveže mi ruke. Predstavio se kao Nedžad Avdić.

Vozilo čiji smo zvuk čuli zvučalo je kao utovarivač. To je tip mašine sa "kašikom" kojom može uzimati stvari i ukrcavati ih na kamion. Ima točkove, a ne gusjenice. Dobro mi je poznat zvuk te mašine. I mašinu sam prikazao na crtežu. Mašinu sam čuo samo noću. Prvi put sam je vidio ujutro.

Ostali smo u kanalu sve do zore i ja sam svojom potkošuljom Nedžadu vezao rane. Područje nam nije bilo poznato i nismo znali kamo da idemo. Ujutro sam vidio da su tijela bila kao na nekom platou odmah do brane. Krenuli smo prema brdu lijevo od mjesta strijeljanja. Napravio sam detaljniji crtež područja.

S brda smo vidjeli stražarsku kućicu odmah do brane. Upočetku sam mislio da se radi o brani na rijeci Drini, ali sam kasnije utvrdio da brana ima nešto poput rezervoara. S lijeve je strane bilo naseljeno selo i bilo nas je strah da idemo tamo. Vratili smo se do kanala i ostali tamo do 09:00 ili 09:30 sati.

00818536

Ugledali smo stražara kako hitro ide uz branu i brzo smo se prebacili preko šljunčanog dijela do velikog brda s desne strane mjesta strijeljanja. Na vrhu brda je bilo spaljeno selo. Otišli smo prema tom selu da vidimo hoćemo li prepoznati područje.

Kad smo ušli u selo vidjeli smo mjesto na kojemu je izvršeno strijeljanje. Vidio sam utovarivač kako kupi leševe i slaže ih na traktor s prikolicom. Traktor je imao uske strane i nije bio natkrit. Mislim da je nosivost traktora bila dvije tone. Kad se traktor napunio, napustio je područje. Nakon nekog vremena vratio se sličan kamion. Ne bih znao procijeniti koliko je vremena trebalo kamionu da se vrati. Nalazio sam se oko dva kilometra uzbrdo od mjesta strijeljanja i nisam mogao da odredim da li se radilo o istom kamionu. Na platou je po mojoj procjeni bilo između 1500 i 2000 tijela.

Bilo je to mjesto sa kojega sam vidio vodu iza brane. Voda je bila mirna od čega sam stekao utisak da se ne radi o rijeci Drini. Činilo se kao da je plato na kojemu je izvršeno strijeljanje bio dio kompleksa brane. Buldožer je također bio na brani.

Vidio sam otprilike desetericu vojnika kako hodaju između leševa. Činilo se kao da nasumice pucaju po tjelesima kao da su još živa. Pošto sam prošlu noć čuo kako neki ljudi krkljaju, također sam pretpostavio da možda ima preživjelih. Vidio sam da pucaju u tijela, ali nisam konkretno mogao da ustanovim kuda.

Vidio sam televizijski toranj na brdu i pretpostavio da se radi o Majevidici. Znao sam da je toranj okrenut prema slobodnoj teritoriji i pa smo krenuli. Krenuli smo prema industrijskoj zoni na području Karakaja. Trebalo je da izbjegnemo asfaltnu cestu koja je prolazila u blizini selâ da nas ne bi primijetili. Prešli smo cestu tek da bismo naišli na brdo s televizijskim tornjem. Morali smo da se penjemo uz mnoga brda kako bismo došli do tornja. S vremena na vrijeme bismo zalutali po dolinama.

Nismo znali položaj linija Armije BiH, kao ni srpskih. U jednom trenutku došli smo nadomak jednog sela sa džamijom koja nije bila spaljena. Mislili smo da se radi o selu na slobodnoj teritoriji. Međutim, odjednom smo na lijevoj strani ugledali srpsku zemunicu. Vidjeli smo dvojicu srpskih vojnika kako leže ispred zemunice. Vratili smo se u dolinu gdje je bila rijeka. Hodajući uz rijeku naišli smo na srpsku barikadu od drveta. Bojali smo se mina i morali smo ići kroz vodu ispod i preko otprilike deset metara duge barikade. Kad smo prešli srpsku teritoriju i došli u "ničiju zemlju" bojali smo se da ne nagazimo na mine Armije BiH, pa smo nastavili kroz vodu. Hodali smo jedno kilometar, izašli iz vode i otišli uzbrdo da vidimo možemo li da ugledamo selo. Kad smo došli na brdo na nas su zapucali, pa smo strčali niz brdo prema rijeci. Opet nismo znali kamo da se zaputimo. Nastavili smo hodati i došli do jednog polja gdje smo nabrali jabuka i nastavili prema šumi.

Ugledali smo čovjeka u civilu i neke rovove. Kasnije smo shvatili da je to linija Armije BiH, koja je bila minirana. Kad smo prošli šumu došli smo do dva sela. Primijetili smo da su kuće oštećene i da je na prozorima i krovovima plastika. Pretpostavili smo da se radi o muslimanskim selima. Prišli smo bliže selu i čuli ljude kako razgovaraju. Čuo sam jednu ženu kako kaže: "Srebrenica." Približili smo im se i vidjeli da žene razgovaraju sa jednim postarijim čovjekom. Čuo sam da je žena rekla: "Alah će ih kazniti za ono što su učinili u Srebrenici." Bio je 18. jula kad sam shvatio da se nalazimo u muslimanskom selu, pa smo im se približili. Doviknuo sam čovjeku da ga pitam možemo li prići. Rekao sam mu da smo Muslimani i da se ne brinu. U

. 00818537

početku nas se Šemso Jusić uplašio jer smo došli sa okupirane teritorije. Plakali smo i pokušavali da mu objasnimo odakle smo došli. Uveli su nas u kuću i dali nam hrane i odjeće. Rekli su nam da se nalazimo u selu Vitinici. Odatle su nas odvezli u ratnu bolnicu gdje smo ostali tri ili četiri dana. Otamo sam otišao da tražim porodicu. Nedžad je ostao u bolnici. Moji nisu znali da sam živ dok me nisu ugledali.

00818538

POTVRDA SVJEDOKA

Izjava mi je glasno pročitana na bosanskom jeziku i sadrži sve što sam rekao, po svom znanju i sjećanju. Izjavu sam dao dobrovoljno i svjestan sam da se može upotrijebiti u sudskom postupku pred Međunarodnim sudom za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991, kao i da mogu biti pozvan da javno svjedočim pred Sudom.

Potpis: /potpisano/

Datum: 16. augusta 1995.

POTVRDA PREVODIOCA

Ja, Adisa Karamuratović, prevodilac, potvrđujem sljedeće:

- 1) Odgovarajuće sam kvalifikovana i ovlaštena od strane Sekretarijata Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. da prevodim sa bosanskog jezika na engleski jezik, kao i sa engleskog na bosanski jezik.
- 2) Osman Halilović mi je dao do znanja da govori i razumije bosanski jezik.
- 3) Gore navedenu izjavu sam usmeno preveo sa engleskog na bosanski jezik u prisustvu Osmana Halilovića koji je, po svemu sudeći, čuo i razumio prevod ove izjave.
- 4) Osman Halilović je potvrdio da su, po njegovom znanju i sjećanju, činjenice i ostalo navedeno u ovoj izjavi istinite, onako kako sam ih preveo što je potvrdio svojeručnim potpisom na predviđenom mjestu.

Datum: 16. augusta 1995.

Potpis: /potpisano/